
Ivan Macut
VJERSKE TEME U TEKSTOVIMA DRAGE ČEPULIĆA
Religious themes in the texts of Drago Čepulić

UDK: 821.163.42-05Čepulić, D.:2-427

Prethodno priopćenje

Primljeno: 12/2015.

Sažetak

Ovaj je rad podijeljen na tri dijela. U prvom dijelu autor donosi kratki životopis Drage Čepulića te nabroja njegova najvažnija djela. Drugi dio rada govori o glavnim karakteristikama Čepulićeva stvaralaštva u cjelini kako bi se okvirno stekao uvid u njegovo stvaralaštvo. Treći dio, a ujedno i glavni dio rada, govori o vjerskim temama u Čepulićevim tekstovima. Autor je prikazao nekoliko najvažnijih vjerskih tema kojima se Čepulić za života bavio: o svetcima kao uzorima, na poseban način o Ivanu Merzu, o molitvi, o Crkvi, o vjeri, o križu i o protestantima. Iz prikazanih vjerskih tema očito je kako je Čepulić čvrsto stajao na gledištu katoličkog učenja ujedno odbacujući protestantizam, tražio je da se vjerski odgaja buduće naraštaje te je vjeru smatrao iznimno važnom za očuvanje europske kulture u cjelini. Tekstovi su objavljeni u dnevnim i tjednim novinama te je na taj način Čepulić mogao doći do velikog broja čitatelja. U vjerskim tekstovima ne nalazimo pretjerivanja i vjerskog sentimentalizma, nego su tekstovi odmjereni i iznimno poticajni te poučni za čitatelje.

Ključne riječi: Drago Čepulić, vjerske teme, Crkva, euharistija, križ.

UVOD

Uz to što se bavio književnošću i filozofijom, još jedna bitna sastavnica bilo Čepulićeva stvaralaštva bilo njegova života jest vjera. Naime, za Čepulića se sa sigurnošću može reći da je bio praktični vjernik ili drugačije rečeno: ono što je vjerovao i što je

pisao o vjeri, nastojao je i sam u životu svakodnevno živjeti, ali je i poticao i druge da tako žive. U svojim je tekstovima posvjedočio kako je išao u crkvu na svetu misu, kako je vršio pobožnosti, devetnice, i sl., a i o svemu tome pisao je tekstove duhovne naravi kako bi i druge ljude svoga vremena potakao na življu i gorljiviju vjeru. To su uglavnom kraći meditativni, ali i poticajni tekstovi, u kojima autor čitatelje želi potaknuti na promjenu života i dublji život u vjeri. U njima pronalazimo propovjednički ton u kojima Ćepulić želi probuditi uspavane kršćane svoga vremena. Osim toga, Ćepulić je vrlo aktivno pisao vjerske tekstove i za vrijeme Drugoga svjetskog rata te je u njima kratko spominjao i duhovnu situaciju vremena, krize te probleme s kojima su se ljudi, tada, u to teško vrijeme, suočavali te upozoravao da bez vjere nema budućnosti.

S obzirom na vjerske teme koje je Ćepulić u svojim tekstovima obrađivao, možemo ih nabrojati ne pretendirajući na sveobuhvatnost: o molitvi, o hipostatskom sjedinjenju, o siromašnom Kristu, o miru, o katoličkoj ili sveopćoj Crkvi, o ljudskom ili grešnom elementu u Crkvi, o Mariji (tumači i molitvu Zdravo Marijo), o prijeziru svijeta, o općinstvu svetih, o tome što znači biti katolik, o križu i znaku križa, o križnom putu, o Uskrsnuću, o polovičnom kršćanstvu, o Katoličkoj Crkvi kao jedinjoj pravoj Crkvi, o pravoj vjeri nasuprot racionalizmu u vjeri, o Božjim zapovijedima, o svetcima, o Vjerujem, o misticima i mistici, o pretjeranom aktivizmu, o Milosti, o euharistiji, o svećenicima i laicima, itd. Iz ovog popisa vidimo da je Ćepulić, s jedne strane, imao široko znanje o vjeri te da je, s druge pak strane, i promišljao o mnogim pitanjima vjere, te o njima pisao kako bi i druge potaknuo na dublje promišljanje.

U ovom radu u kojem predstavljamo samo najvažnije vjerske teme kojima se Ćepulić bavio, bazirat ćemo se na njegovim izvorno objavljenim tekstovima, a koje pronalazimo u novinama i časopisima njegova vremena. Vjerske teme pokušat ćemo grupirati, tj. povezati tekstove koji govore o istoj vjerskoj tematici te iznijeti Ćepulićevo viđenje o njima. Treba odmah na početku naglasiti kako je Ćepulić vrlo dobro poznao katoličku vjeru. Nadalje, u njegovim tekstovima nismo pronašli vjerskog pretjerivanja niti sentimentalnosti. Autor se nastoji zadržati u okvirima mogućega, ali, također, želi prevladati vjerski pasivizam ili nezainteresiranost ističući kako je upravo vjera središte oko kojega vjernik treba graditi i svoj osobni život, ali i život društva, a sve sa svrhom

kako bi budućnost bila bolje vrijeme za život čovjeka kao takvog. Problemi svijeta i čovjeka, prema Čepuliću, svoje rješenje imaju u življenoj vjeri.

1. O ŽIVOTU

Drago Čepulić rodio se 3. siječnja 1893. god. u Novom Vinodolskom. Iz svog djetinjstva Drago se za svoj pedeseti rođendan prisjeća sljedećih detalja: “Malo se sjećam *Novog Vinodola*, malo Crikvenice iz mog djetinjstva, više se sjećam Bakra. U Novom se rodih, ali otac (kao sudbeni činovnik) bude premješten u *Crikvenicu*. Sjećam se, da sam volio uz rivu (obalu) lutati i najvolio bosonog lutati. Zato bih svukao cipele, a kad bi te dječaku, koji se uz rub obale šuljao pale u more, eto jada, eto suza, eto plača od straha pred kaznom... I opet bacih nove fine, žute sandale u more a dobre gospođe moraju za me intervenirati, da ne dobijem batina... Kao činovnik otac je premješten u *Jasku*, gdje sam išao u pučku školu. Mili i meki čakavski govor još je dugo ostao moj govor i zato me zвахu : ‘Ča Drago’ sa silaznim naglaskom na zadnjem slogu. Utješih se, kad stigavši u Jasku otkrih da ipak iza naše kuće (nasuprot školi na glavnom trgu) teče potok: znali su, rekoх, da ćemo mi ovamo doći pa su nam poslali malo mora. [...] Iz Jaske bismo braća i ja u praznike polazili u Bakar, grad naših djedova. [...]”¹

Prema vlastitom svjedočenju, Drago je zajedno sa svojim starijim bratom Vladimirom pohađao gornjogradsku gimnaziju u Zagrebu,² a boravio je u grkokatoličkom konviktu. Budući da mu je otac premješten, Drago seli u Bjelovar³. Gimnaziju je, dakle,

¹ Drago ČEPULIĆ, O jednoj petdesetgodišnjici. Novi samorazgovor – autobiografija, u: Hrvatska revija, XVI (1943.), br. 3, str. 166 – 167.

² “[...] kad je Zagreb još bio malen gradić, sastojeći se od Gornjeg grada i od Ilice i kad bi nas još konjić s državnog kolodvora upregnut u tramvajska kola dovukao do Jelačićeva trga, a odsjedalo se u ‘Jägerhornu’, koji je bio u cvatu svoje slave, tadanji ‘Esplanade’”. D. ČEPULIĆ, O jednoj petdesetgodišnjici. Novi samorazgovor – autobiografija, str. 167.

³ “Od drugog polugodišta trećeg razreda premještenjem otčevim dospjeh u školu u Bjelovar, u štokavski kraj, koji je za me značio i tim svojim govorom i mješavinom svoga stanovništva po vjeri (katolici, pravoslavni, židovi) i vojničkim svojim značajem (tu su bili glasoviti ‘zehceneri’) nove doživljaje. [...] Sudac je tu uz liep stan imao i golem vrt... [...] Moj mlađi brat Ivo tu se do mile volje u vrtu nalovio divnih, prekrasno obojenih, preraznolikih leptira [...]”. D. ČEPULIĆ, O jednoj petdesetgodišnjici. Novi samorazgovor – autobiografija, str. 166-168.

završio u Zagrebu i Bjelovaru, a romanistiku je studirao u Beču⁴ i Parizu zajedno s Ivanom Merzom (1896. – 1928.), koji će, kako će se kasnije ustanoviti, odigrati iznimno važnu ulogu u životu Drage Ćepulića. Koliko je Pariz utjecao na mladog Dragu, svjedoče nam njegove riječi: “Godine 1913. odoh u Pariz i može se reći, da sam se doista tu na novo rodio, tu sam se (kako ističem svagda) duhovno rodio. I rekoh u sebi: ‘Sad mi je sve jasno (oči mi se otvaraju); ja sam jednog morao ovamo doći, tu je moja duhovna domovina’. Sve, što mi dade Pariz i Francuzka, sve je to ono, za čim je i sama moja duša težila, od sebe težila.”⁵

Postaje prvi doktor romanistike Zagrebačkog sveučilišta s temom *Voltaire, Leibniz i teodiceja* god 1920. god. Poslije smrti dr. Ivana Merza, Ćepulić je u tadašnjim katoličkim časopisima o njemu napisao više tekstova u kojima izražava svoje duboko poštovanje prema ovom katoličkom intelektualcu⁶. Osim toga, iz tih nam je tekstova jasno kako je Merz imao dosta duhovnog, ali i intelektualnog utjecaja na Ćepulića, a što je u više navrata u tim tekstovima i sam Ćepulić spomenuo. Na koncu, Ćepulić je smatrao kako Merz treba i tadašnjom mladeži biti uzor, pa je i napisao jedan tekst u kojem predstavlja Merza upravo kao uzora tadašnjoj mladeži.⁷

Po povratku u Kraljevinu Jugoslaviju radi kao gimnazijski profesor⁸. Za vrijeme NDH radi u Ministarstvu vanjskih poslova

⁴ O svom boravku u Beču Ćepulić piše: “Beč, grad ‘liepog, plavog Dunava’, doduše je bio često naš neprijatelj; ali to je ipak grad moje ‘valcerske ere’ t. j. starih tradicionalnih vrjednota. Divan grad, grad ljubeznosti, grad katoličke tradicije, grad velikih njemačkih glasbenih klasika, grad Beethovena i Mozarta, grad Johanna Straussa”. D. ĆEPULIĆ, O jednoj petdesetgodišnjici. Novi samorazgovor – autobiografija, str. 168.

⁵ D. ĆEPULIĆ, O jednoj petdesetgodišnjici. Novi samorazgovor – autobiografija, str. 168.

⁶ Drago ĆEPULIĆ, Papin čovjek. U spomen dra Ivana Merza, u: Nedjelja, I (1929.), br. 19, str. 1-3.; Drago ĆEPULIĆ, Proslava obljetnice smrti dra Ive Merza, u: Nedjelja, I (1929.), 20, str. 5-6.; Drago ĆEPULIĆ, Uspomene na dra Ivana Merza, u: Nedjelja, I (1929.), 5, str. 2-3.

⁷ Drago ĆEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, u: Nedjelja, XV (1943.), br. 10, str. 11.

⁸ O tim danima Ćepilić svjedoči: “Kad sam kao profesor za Jugoslavije bio ganjan, pošto se odrekoh državne službe, samo mi više vremena ostade za čitanje, za stvaranje. U nuždi, u borbi, u boli pritisnut životom i materialno i moralno, stadoh požudno čitati, čitati, još tjeskobnije, još većma od muke života i žege dana izpitivati filozofske knjige, liepu knjigu, život, sebe. I tako stvarah iz tjeskobe i boli...” D. ĆEPULIĆ, O jednoj petdesetgodišnjici. Novi samorazgovor – autobiografija, str. 168.

do 1942. god. kada je zatražio umirovljenje. Nakon svibnja 1945. godine nije više objavljiivao. "Za život privređuje kao prevoditelj i instruktor. Uz to orgulja u crkvi... Pisao je i dnevnik tih godina. Gdje je i što sadržava – ostaje istražiti."⁹

U svom stvaralačkom radu najradije se služio esejom. Pratio je uglavnom francusku filozofsku literaturu i nadahnjivao se francuskom povijesnom i filozofskom baštinom. To uostalom govore i naslovi njegovih djela. Njegovim najboljim i najljepšim esejima Zlatko Posavac smatra one koji se bave estetikom, a među njima istaknuto mjesto pripada kratkom eseju naslovljenom *Pjesnik govori* koji je kao posebna knjižica tiskan 1943. godine¹⁰.

Vladimir Lončarević istaknuo je Ćepulićevu privrženost Katoličkoj Crkvi, ne zanemarujući ni njegov intelektualni doprinos: "Razvojno, Ćepulić je imao dva razdoblja svojega stvaranja. U prvome, duljem, koje traje do objave knjige *Eis heauton* 1940., objavljiivao je u časopisima članke u kojima se bavio ponajprije tuđim filozofijama i djelima pišući prikaze i kritike. Od *Eis heauton* predstavlja ponajviše sebe i kada piše o drugima."¹¹

Ćepulić je bio plodan pisac. Najviše je surađivao u periodici: *Hrvatska prosujeta*, *Katolički list*, *Život*, *Vjesnik Marijinih kongregacija*, *Misao*, *Duhovni život*, *Obzor*, *Hrvatska smotra*, *Hrvatska revija* itd. U *Hrvatskoj smotri* 1943. god. S. Vitković prigodom pedesete godišnjice života Drage Ćepulića piše kratki esej govoreći, između ostaloga, da je: "Jedan od najvjernijih suradnika 'Hrvatske smotre'", a razlog tome Vitković vidi u razlogu: "Istovjetnost pogleda na posebne naše i na nekoje obćenite probleme."¹²

Već iz profila časopisa u kojima je objavljiivao može se zaključiti kako je Drago Ćepulić bio izrazito katolički intelektualac, a što mu je na kraju i onemogućilo daljnje sudjelovanje u javnom životu nakon svibnja 1945. god. Umro je u Zagrebu 1. ožujka 1976. god. u 83. godini života.

Najvažnija djela: *Montaigne – filozof krize*, Zagreb, 1936.; *Descartesova kriza*, Zagreb, 1937.; *Racine*, Zagreb, 1939.; *Eis heauton*, Zagreb, 1940.; *Ličnosti*, Zagreb, 1941.; *Večernja škola ili Crno cvijeće na Cvjetnicu*, Zagreb, 1942.

⁹ Vladimir LONČAREVIĆ, Mislilac 'metafizičke osi', u: Drago Ćepulić, *Život i duh. Studije i eseji*, Zagreb, 2006., str. 16.

¹⁰ Drago ĆEPULIĆ, *Pjesnik govori*, Zagreb, 1943.

¹¹ LONČAREVIĆ, Mislilac 'metafizičke osi', str. 31.

¹² S. VITKOVIĆ, Pedesetogodišnjica života dra Drage Ćepulića, u: *Hrvatska smotra*, 11 (1943.), br. 2, str. 123-124.

2. O KARAKTERISTIKAMA ČEPULIĆEVA STVARALAŠTVA

Jedna od karakteristika Čepulićeva života bila je zapostavljenost i namjerno prešućivanje njegovih suvremenika. Tu je stvarnost i sam Čepulić uvidio te u svojim tekstovima pokušava odgovoriti na pitanje zašto je bio sustavno zapostavljan i prešućivan. Kada je osjetio da je njegov 'glas prigušen', kada je osjetio da ga se želi zatrti, u njemu se 'rodila želja za obračunom'. Taj obračun za Čepulića ne znači nasilje i odgovor silom, nego pisanom riječju. Stoga su njegova djela poput *Eis heauton* te *Crno cvijeće* u svojoj biti odgovori na prisilni zaborav i sustavno potiskivanje.

Čepulić je želio govoriti iz ljubavi prema čovjeku uopće, prema čovječnosti, ali također i iz nužde kako bi se u toj borbi afirmirao, a što je na koncu donekle i uspio te je to i sam uvidio i priznao. Mnogo je mjesta na kojima Čepulić progovara o svojoj situaciji, te ćemo izdvojiti jedan kraći tekst kako bismo mogli vidjeti što o tome sam Čepulić govori: "Da, ali za mnom leži 20 godina borbe; muke, uz prigušene uzdisaje i zapretane suze, 20 godina, za kojih isprva ne marim drugo do li tu i tamo pojaviti se i nešto 'napisati', ali kad osjetih strahovito nastojanje oko sebe, da se moj glas (koji i nije baš mislio da bude kakavo osobiti – glas) priguši, da se zatre, kad osjetih, da je u životnoj borbi svuda oko mene nastalo neko isprva mi nerazumljivo neprijateljstvo protiv moga glasa; kad osjetih, da se javljaju đavolski glasovi zlobe, zloće i triumfa gospodara ovoga svijeta, slugu Mamona, poklonika egotizma, seksusa, partizana čistih strasti, koje postadoše božanstvima u modernom obliku izivljavanja; kad osjetih sve i kad u nuždi konačno prozreh, o čem se radi, kad prodrijev u bit poversailleske ere – tada se rodi u meni želja za obračunom – koje su rezultati dvije knjige: knjiga 'Eis heauton', litararno-metafizički trio o valceru, saksofonu i maršu, i knjiga 'Crno cvijeće'. Tako se iz nužde života rodiše ti monolozii. A samo ja znam svoju tjeskobu i bol, koju sam proživio. I u toj eri poversailleskoj čitajući razgovore s raznim književnicima došlo bi mi na um: 'Tebe prešućuju, hoće uništiti; a ti, luda, čak si pomoslio, da bi te netko o čemu tome možda uopće i – upitao! Ne!'"¹³

Da Čepulić ipak nije za vrijeme svoga života u potpunosti bio nepriznat i prešućivan, govori nam pedesetogodišnjica njego-

¹³ Drago ČEPULIĆ, Jedan sat samorazgovora. (Interview pisca sa samim sobom), u: Hrvatska revija, 15 (1942.), br. 7, str. 360.

va života kada je u tadašnjim novinama izišlo nekoliko tekstova njemu u čast¹⁴. Nakon sloma Nezavisne Države Hrvatske Ćepulić će u potpunosti utonuti u mrak i zaborav te se o njemu neće ni govoriti ni pisati.

Ćepulić je bio istinski kršćanski humanist. Njegov je humanizam¹⁵ utemeljen na kršćanskim idejama te je upravo humanizam za njega temelj kulture kao takve. Dužnost ljubavi obvezuje nas da svakom čovjeku činimo dobro, pa i neprijatelju. Svatko je prema Ćepuliću obavezan biti ponajprije čovjek jer i kršćanin prije nego što je kršćanin, on je čovjek. Međutim, čovječnost s druge strane ne isključuje ni kršćanstva ni hrvatstva. Čovjek mora njegovati čovječnost, ali je također i obavezan biti Hrvat i katolik. Nadalje, Ćepulić odbacuje, kako on kaže, suvremenu ili “gnjilu čovječnost”. Čovječnost ne znači dopustiti da se svatko izivljava kako hoće. Čovječnost je za Ćepulića moguća “samo uz sve veće poštovanje čudorednih obaveza”: “[...] trebalo mi je vremena, dok nisam shvatio, da se nalazimo u sredini, u kojoj se sve više širi neki novi ‘moral’, gdje stare vrednote ne vrijede, gdje se štuje neka čudnovata gnjila ‘čovječnost’, trebalo je vremena, dok nisam opazio, da ta ‘čovječnost’ ne prašta onima, koji misle, da se ipak stara načela morala ne smiju (barem teorijski) nikako porušiti, ni onima, koji misle, da se književnost ne smije staviti u službu imoralizma, ne prašta – onima, koji smatraju, da preziranje Božje pravde nije put do sve veće ‘čovjekoljubivosti’, da napadački instinkti ne će uroditi mirom (kao što eto niti nisu!) td.”¹⁶

Nadalje, Ćepulićevo stvaralaštvo sadržava i dvije iznimno važne komponente, a to su filozofija i vjera¹⁷. Naime, Ćepulić je

¹⁴ A. JERKOV, Dr. Drago Ćepulić, u: Nedjelja, 15 (1943.), br. 2, str. 3.; V. KOVAČIĆ (V. K.), Dr. Drago Ćepulić, u: Nova Hrvatska, 3 (1943.), br. 3, str. 15.; Dragomir MARKULIN, Portrait hrvatskog filozofa i književnika, u: Nedjelja, 15 (1943.), br. 16, str. 7.; o-ić., Dr. Drago Ćepulić – književnik i filozof, u: Nedjeljne vijesti, 3 (1943.), br. 58, str. 6.; S. VITKOVIĆ, Petdesetgodišnjica života dra Drage Ćepulića, u: Hrvatska smotra, 11 (1943.), br. 2, str. 123-124.

¹⁵ “Ćepulić je humanista u pravom smislu riječi. Propovjednik vječnih istina, on je zastupnik iskonskih i trajnih vrednota. Mnogi traže sreću i mir tamo, gdje ih ne mogu naći.” Dragomir MARKULIN, Portrait hrvatskog filozofa i književnika, u: Nedjelja, XV (1943.), br. 16, str. 7.

¹⁶ D. ĆEPULIĆ, Jedan sat samorazgovora. (Interview pisca sa samim sobom), str. 362.

¹⁷ “Vjera Vam je svijetlo razumu i jakost volji. Kolika je svjetlost vjere, zna tek onaj, koji počne živjeti s vjerom: pred njim se otvara sve više svijetlih predjela i sve stvari dobivaju od vjere rasvjetu. Teški problemi rješavaju se, metafizika je čovjeku bliža. Moja vjera imala je i ima uvijek nešto pragmatističko i nešto egzisten-

bio filozof, ali istovremeno i vjernik. Njegova je filozofija egzistencijalno usmjerena te njegovu filozofiju možemo nazvati kršćanskim egzistencijalizmom. Čepulić ne filozofira na način da to ne bi imalo nikakve veze s konkretnim životom nego naprotiv, želi filozofijom prožeti svakidašnji život. Osim toga, neki autori ističu kako je njegova filozofija bila katolički odnosno kršćanski usmjerena: "Istina, katolička filozofija je izrazito obilježje filozofije Dr. Drage Čepulića. Upoznavanju ove istine posvetio je svoje djelovanje."¹⁸ Nada Kesterčanek o Čepulićevoj filozofiji piše slijedeće: "Čepulić je izgradio svoj sviet, svoje misli, svoju filozofiju, bez obzira na okolinu i pomodne sisteme oko njega. Njegova je filozofija visoko etička, a ipak širokogrudno i kršćanski prašta. On samo žigoše sve, što je krivo i lažno ('lažna načela'), upozoruje na mane i predviđa propast pojedinih struja i sistema, koji su postavljeni na labave temelje laži i zabacuje najveće vrednote ljudskog društva i čovjeka uobče. Podsjeća me na pojedine velike umove, o kojima je pisao, koji su također, prijanjajući uz jedno, a osuđujući drugo, dali korisna zapažanja o svom vremenu i okolini, pa udarili temelj raznim i zanimljivim filozofskim strujama kao podlogu za dalji razvitak."¹⁹

Čepulićevo stvaralaštvo, uz tekstove iz književnosti, obuhvaća, kako smo i vidjeli, još dvije iznimno važne teme, a to su filozofija i vjera. U ovom radu želimo progovoriti o njegovim vjerskim tekstovima i vjerskim temama, dok ćemo filozofske i tekstove iz književnosti ostaviti po strani.

cijalno, ako želite da rabimo moderne izraze. Odnosno: ja sam uvijek vidio, da vjera donosi rezultate (po onome 'dobro drvo dobre plodove rađa') i u tom je moj pragmatizam. Naprotiv bez vjere sve gubi smisao, sve se razara. Tako se pragmatički utvrđuje vjera. A i proživljavao sam vjeru, te je intimno, 'egzistencijalno' kao istinu u najskrovitijem srcu osjećao i znao: jer Bog nas vodi vrlo ljubezno i srdačno, i vazda nam u životu daje novih dokaza svojega bivstvovanja, svoje skrbi, svoje ljubavi za nas." D. ČEPULIĆ, Jedan sat samorazgovora. (Interview pisca sa samim sobom), str. 365.

¹⁸ A. JERKOV, Dr. Drago Čepulić, u: Nedjelja, XV (1943.), br. 2, str. 3.

¹⁹ Nada KESTERČANEK, O Dragi Čepuliću, u: Drago Čepulić, Pjesnik govori, Zagreb, 1943., str. 24 – 25. Slično piše i Jerkov: "Istina, katolička filozofija je izrazito obilježje filozofije Dr. Drage Čepulića. Upoznavanju ove istine posvetio je svoje djelovanje." A. JERKOV, Dr. Drago Čepulić, u: Nedjelja, XV (1943.), br. 2, str. 3.

3. VJERSKE TEME

Čepulić se u svojim duhovno-meditativnim tekstovima dotaknuo mnogih iznimno važnih tema za kršćansku duhovnost i život u vjeri. Razmišljajući o njima, želi potaknuti i svoje suvremenike da se više otvore vjeri, da dublje razmišljaju o vjerskim otajstvima kako bi ih onda ta otajstva potaknula na zauzetiji kršćanski život i svjedočenje vjere drugima. Vjera je stvarnost koja prožima cjelokupni čovjekov život te kao takva treba biti življena pa zbog toga Čepulić nastoji svakidašnji život prožeti vjerom, tj. nastoji pokazati kako se vjera konkretno ostvaruje u svagdanjim životnim koracima. Svakodnevno usmjeravati svoj život prema Bogu stvoritelju i svijeta i samog čovjeka, tj. onome koji svojom providnošću upravlja svijetom za vjernika jest izazov i trajni zadatak.

3.1. *Uzori u vjeri*

Jedna od Čepulićevih omiljenih vjerskih tema o kojoj je rado pisao bili su kršćanski uzori, tj. svetcu. Prikazivanjem njihovih života želio je potaknuti svoje suvremenike kršćane na gorljiviji i vjerski zauzetiji život. Vrijeme u kojemu je živio doživljavao je ozbiljnim, opasnim, ali i izazovnim za život u vjeri te su bili potrebni uzori koji bi pokazali kako je uvijek kršćanska poruka aktualna i moguća. U životima svetaca tražio je ono što je mogao primijeniti i na svoje suvremenike, kako bi se i oni uputili putem svetosti i životom u milosti Božjoj. "Danas nije vrijeme stidljivog i polovičnog kršćanstva. Danas bismo morali poslušati apostola Pavla i izdicati našu vjeru u vrijeme i u – nevrime. Nema te stvari, nema tog čovjeka, nema te nauke, nema tog grieha, nema tog događaja, koji bi nas smio odvratiti od Boga. On je Bog Pobjede, koji se smije neprijateljima, koji se ruga đavlu, koji se ruga onima, koji Njegovima stavljaju stupice i već se vesele: aha, sad ćemo omastiti brkove, imamo ga, ulovismo ga, noga je njegova zapela, on je pao i – ne diže se. Ne bojte se!"²⁰

Vjera je za Čepulića, s jedne strane, Božji dar²¹ te je, s druge pak strane, vjernik pozvan da taj Božji dar trajno izgrađuje. Vje-

²⁰ Drago ČEPULIĆ, *Križni put i Uzkršnuće*, u: *Nedjelja*, XVI (1944.), br. 11/12, str. 10.

²¹ "Svakako vjera je vjera, to jest svrhunaravni dar, i ma koliko mi bili naravnim putem, razlozima, životom, primjerima ponukani na prihvat vjere, svrhunaravna

ra inteligentna kršćanina²² treba biti izgrađena, smatra Ćepulić. Iako je ona Božji dar, čovjek je pozvan da je cijeli život inteligentno izgrađuje. Potreban je trud ili napor oko ove izgradnje. "Koliko muke to izgrađivanje stoji, znade samo onaj, koji se trudi." Ipak, Ćepulić ne želi da vjernik vjeru racionalizira, tj. da vjera bude "ograđena razumom" jer je racionalizam zapravo nepravedan te "vrijeđa svojom ohološću Božanstvo, koje se ne da posve shvatiti". U vjeri postoji mnogo toga što čovjek svojim razumom ne može do kraja osvijetliti ni rastumačiti. Pred tim otajstvima vjere potrebno je da "prignemo glavu, jer mnogo to ne shvaćamo". Ovaj pristup Ćepulić smatra žrtvom koja je mila Gospodinu jer priznajemo da ne znamo, tj. pred neograničenim i sveznajućim Bogom, priznajemo svoju ljudsku ograničenost i malenost. Međutim, s druge strane, Ćepulić ističe i važnost razuma te se ovdje također ocrta odmjereni i potrebni racionalizam koji je prisutan u njegovoj duhovnoj misli. Razum se ne smije u potpunosti izbaciti jer: "ima i tlo, na kom nas on istinito vodi i kaže nam mnogo, i kao ne sve."²³

3.1.1. O Ivanu Merzu

Jedan od vjerskih uzora o kojemu je Ćepulić mnogo pisao, a bio je i njegov prijatelj i suvremenik, jest Ivan Merz. U svojim je tekstovima donosio zgode iz njihova međusobnog druženja, sa studija u Parizu, opisivao je Merzovu pobožnost, stavove i sl. Tako je jednom zgodom o Merzu zapisao: "On je dnevno pribivao sv. misi, primao sv. Euharistiju, molio Krunicu, čitao duhovno štivo, sedmično se ispovijedao. A što se tiče studija, on je proučavao enciklike pape Pia IX., Leona XIII., Pia X., Benedikta XV. i Pija XI. Pisac ovih redaka zajedno je s njim kod o. Alfrevića študirao skolastičnu filozofiju. Merz je čitao Maritaina, savreme-

vjera, koja nas jedina može ponesti na svrhunaravno tlo, može dolaziti samo od Boga. Lađom se može putovati samo po vodi, a vjera može postojati kao veza sa Svrhunaravi samo na svrhunaravnom tlu, zato joj je korjen i hrana, alfa i omega sam Bog." Drago ĆEPULIĆ, Protiv racionalizma, u: Nedjelja, XVI (1944.), br. 29, str. 3.

²² "Inteligentan kršćanin znade dakle, mjesto razumu, ali znade i mjesto za ljudost križa". D. ĆEPULIĆ, Protiv racionalizma, str. 3.

²³ D. ĆEPULIĆ, Protiv racionalizma, str. 3.

nu franc. katol. literaturu, primao i pratio *Documentation catholique*, *La Croix*, *L' Osservatore Romano*.²⁴

Karakteristika koju je Ćepulić vrlo često isticao kada je govorio o Merzu bila je njegova vjernost rimskom papi. Naime, prema njegovu svjedočanstvu Merz je svoje stavove i misli oblikovao prema papinskim mislima i odredbama te je upravo tu ključ razumijevanja bilo njega kao osobe bilo njegove misli²⁵. Merz u papi nije gledao nekakvu instituciju koju je bio prisiljen slušati, nego je u papi gledao samoga Krista: "Zato također dr. Merz nije smatrao Papinstvo samo nekom uredbom već je Papu ljubio kao vidljivoga Krista, kao 'usta Kristova' (Ivan Zlatousti)."²⁶ Zbog ove Merzove velike privrženosti i odanosti rimskom papi, Ćepulić ga je zvao "papinim čovjekom"²⁷.

Česte teme njihovih međusobnih razgovora bile su duhovne naravi. Doticali su se životno i vjerski važnih tema. Osim toga, iz onoga što Ćepulić piše o Merzu jasno proizlazi da su se međusobno cijenili, uvažavali, izmjenjivali mišljenja te je Merz imao veliki utjecaj na oblikovanje vjere kod samog Ćepulića, a što ćemo malo kasnije vidjeti i iz njegovih riječi o pobožnosti. "Ivan je znao govoriti u meni onome, koji uza sve ipak nije htio ostaviti svoju staru ljubav iz djetinjstva: u njemu sam uvijek osjećao dušu od naravi kršćansku. Njegove riječi bile su kao supstancija jedne duge meditacije. Kako je on znao d u b o k o govoriti, na to me se sjeća i ona zgoda, kad smo dugo poslije toga u zbornici nadbiskupske gimnazije iza jednoga odmora razgovarali kod prozora gledajući prema Zagrebačkoj gori. Govorili smo o slobodi volje i grijehu, tek nekoliko riječi, kako sam to običavao da mu ih prigodice nabacim. 'Velik je to m i s t e r i j, grijeh' rekao je Ivan. Mi smo se i opet razumjeli."²⁸

Već smo rekli kako je očito da je Merz imao velikog utjecaja na Ćepulića, a što pronalazimo jasno zapisano u njegovim tekstovima o samom Merzu. Ćepulić mu, dakle, duguje zbog toga

²⁴ Drago ĆEPULIĆ, Papin čovjek. U spomen dra Ivana Merza, u: *Nedjelja*, I (1929.), br. 19, str. 2.

²⁵ "Ivan je u prvom redu bio čovjek, koji je prosuđivao sve po papinskim odredbama. Tko to ne bi tako shvatio, pokazao bi da nije nikakav psiholog i da nije njega poznavao." Drago ĆEPULIĆ, Uspomene na dra Ivana Merza, u: *Nedjelja*, I (1929.), 5, str. 2.

²⁶ D. ĆEPULIĆ, Papin čovjek. U spomen dra Ivana Merza, str. 2.

²⁷ Drago ĆEPULIĆ, Proslava obljetnice smrti dra Ive Merza, u: *Nedjelja*, I (1929.), 20, str. 5.

²⁸ D. ĆEPULIĆ, Uspomene na dra Ivana Merza, str. 3.

što ga je “nukao na pravu pobožnost”, tj. doveo ga je u kongregaciju da ga zamjeni na mjestu tajnika, te ga je također pridobio za pobožnost prema Srcu Isusovu, upoznao ga s orlovskom organizacijom te su zajedno kod oca Alfirevića studirali skolastičku filozofiju²⁹. Osim toga, Čepulić je iznimno cijenio Merza kao čovjeka jakog intelekta: “Ko je bio ikada kod njega u njegovu stanu u Starčevićevu domu, u onoj njegovoj golemoj prostranoj, zračnoj i svietloj sobi, u kojoj se nalazio njegov pisači stol, vazda pun knjiga, bogoslovnih, filozofskih, asketskih, misala, enciklika, taj je smjesta dobio dojam, da ima posla s jakim intelektualcem. Djelomice sam se i zbog toga tako dobro slagao s njime.”³⁰

Ovu Merzovu intelektualnu jakost Čepulić je iskusio razgovarajući s njime o stvarima vjere. Uz to, Čepulić je Merzu donosio svoje tekstove da ih pročita i komentira te, ako je potrebno, i ispravi. Sam Čepulić priznaje kako je jednom zgodom u jednom predavanju krivo napisao kako u demokraciji vlast dolazi od naroda. Na ovu je Čepulićevu tvrdnju Merz odgovorio kako “vlast ima samo Bog” te je autor predavanja tu tvrdnju promijenio. Ovaj događaj Čepulić komentira sljedećim riječima: “Meni je bilo milo, meni je upravo imponiralo, da on oštrom logikom hoće da sve bude posve izpravno rečeno u duhu prave kršćanske filozofije.”³¹

Merza je Čepulić doživljavao kao onoga koji ima “duboko katoličko srce” te su mu misli uvijek bile zadubljene u katoličku stvarnost. Nadalje, doživljavao ga je kao dubokog katolika koji je gledao, maštao, osjećao i živio po katoličkim načelima³². Stoga nije ni čudno da je Čepulić mlakim i površnim katolicima, na poseban način mladima i intelektualcima, upravo Merza stavljao kao uzor i primjer za nasljedovanje. “Naši mladi intelektualci neka se prihvate svoga posla, najznamenitijeg posla u ovo vrijeme u duhu dr. Ivana Merza. To će biti od najveće koristi za naš narod, a to će biti od koristi i za njihovu dušu. Neka slijede svog

²⁹ Usp. D. ČEPULIĆ, Uspomene na dra Ivana Merza, str. 3.

³⁰ Drago ČEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, u: Nedjelja, XV (1943.), br. 10, str. 11.

³¹ D. ČEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, str. 11. “Nije bilo katoličke stvari, u kojoj ga nisam mogao pitati za savjet, o kojoj on nije nešto znao, o kojoj on nije imao kakovu knjigu. A sve je gledao u skrajnoj logici, te je u tom pogledu doista bio i ostao na čast Francuskoj, zemlji logike, koja ga je uvelike i odgojila.” D. ČEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, str. 11.

³² Usp. D. ČEPULIĆ, Papin čovjek. U spomen dra Ivana Merza, str. 2.

uzora, prvog našeg katoličkog intelektualca dr. Ivana Merza. U društvu njegovu nalaze se u društvu velikog čovjeka, pa ako u prvom redu njegov život i rad proučavaju, duševni će im se obzor proširiti i naći će se na veličanstvenoj pučini Božjoj.”³³

Osim katoličke vjere, u kojoj i po kojoj je Ivan Merz živio, Čepulić također ističe i važnost okoline u kojoj se Merz obrazovao. Naime, njih su dvojica zajedno studirala u Parizu. Upravo je ova “velika okolina” imala presudan utjecaj na obojicu katoličkih intelektualaca jer, piše Čepulić: “Ja znam dobro, koliko i ja dugujem velikom svietu, i kako se u malom svietu sve skučeno gleda. Od gledanja sitnica ne kreće se napried. Znam blagodati velikih perspektiva. Veličina daje odaha. Ništa više ne cijenim u svom životu od blagodati, da sam odgojen u velikoj sredini. Velika sredina, veliki ljudi, velike knjiga: ovo troje. Samo sićušnih se treba bojati, velikih ljudi ni Boga ne. Društvo velikih ljudi obogaćuje kao i društvo Božje, vidik se širi, sve sićušno ustupa pred velikim, uči se velikodušnosti. Sve se u velikom svietlu divno osvietljuje, pa i sitnice. Blagodat velikih knjiga, ko da se procieniti. [...] Pa opet i u malom narodu imaš prilike sresti velikih ljudi, imaš, rekoh, društvo Božje, imaš pomalo i knjiga.”³⁴ Upravo je Merz taj veliki uzor u maloj sredini koji Čepulić na mnogo mjesta ističe i stavlja kao uzor.

Nakon Merzove smrti Čepulić je pisao kako je bio velik čovjek. Bog se poslužio njime kao oruđem te “duh njegov bdije nad nama i vodi nas”³⁵ pa svoj tekst zaključuje biranim riječima: “Vječna slava svetome Vitezu Krista Kralja dru Ivanu Merzu.”³⁶

3.1.2. O drugim vjerskim uzorima

Uz Ivana Merza kojega je iznimno cijenio, s kojim je zajedno studirao, prijateljevao, i sl., Čepulić je pisao i o drugim katoličkim uzorima, naglašavajući njihove pojedinačne karakteristike kao uzor svojim suvremenicima. S jedne strane, Čepulić se koristio govorom o svetcima kako bi istakao ono što je na njega na poseban način utjecalo, npr. Krunica presvetim Ranama Isusovim i

³³ D. ČEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, str. 11. “Među takove, među uzore pravog intelektualca s potpunim pravom i u punom obsegu uračuvana se prvi i najistaknutiji katolički intelektualac naših dana Dr. Ivan Merz.” D. ČEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, str. 11.

³⁴ D. ČEPULIĆ, Dr. Ivan Merz kao uzor mladim intelektualcima, str. 11.

³⁵ D. ČEPULIĆ, Proslava obljetnice smrti dra Ive Merza, str. 5.

³⁶ D. ČEPULIĆ, Proslava obljetnice smrti dra Ive Merza, str. 6.

sl., dok se, s druge pak strane, tim istim tekstovima koristio i kako bi dao pokoji savjet svojim suvremenincima, onima koji su se udaljili od vjere, a sve s ciljem ponovnog buđenja i oživljavanja te zauzetijeg života u vjeri, a što mu je, možemo reći, na neki način, i misao vodilja u tekstovima duhovne naravi.

U tekstu o svetici Anne de Guigné, piše: “Kako smo danas daleko od Boga u javnosti! Za sve ima vremena i sve je zanimljivo [sic!], samo za najvažnije i za najčovječnije pitanje o Bogu današnji ‘čovječni’ naraštaj nema vremena ni smisla. Ova kobna konstatacija udara žig sramote na ovo vrijeme.”³⁷ Kako bi se živjelo po vjeri, potrebno je tu istu vjeru i poznavati, isticao je Čepulić, a odakle naučiti o vjeri? Iz Evanđelja i Katekizma, ali “Ljudi ni ne znaju, što tu sve piše, pa im je smiješno ono što niti razumiju, niti slute!”³⁸

Bog je središte kršćanskog života. U njemu vjernik pronalazi svoj smisao. Primjer kako živjeti vjeru u Bogu, prema Čepuliću, daje nam Anne de Guigné. Ona je, iako dijete, uzor i odraslima.

³⁷ Drago ČEPULIĆ, Mala svetica – Anne de Guigné, u: Duhovni život, III (1931.), br. 1., str. 39. Na jednom drugom mjestu o žurbi Čepulić je zapisao: “Tako je. Mi samo bježimo za kruhom (mjesto da ga i od Boga molimo: bilo bi brže tu!), bježimo za poslom, i ukoliko nas ne zatrpava posao živimo u stalnoj napetosti od posla, briga... I onda sve tehnika bez duše. Pa žurba... Čovjek bi mogao pitati te ljude: kuda se žurite? Umrijeti? Ako po Vašem treba život proživjeti, onda ga barem živite. Ali eto ulovili smo se u fatalnom protuslovlju. I služimo nekim kumirima posla, žurbe, kulture... Ta napetost u poslu po liječnikovom sudu štetna je po zdravlje, uništavaju narodne energije. Ljudi se danas žure i neopravdano žure. Ima stvari, koje treba brzo, odmah učiniti: periculum in mora. Tada se naši suvremenici ne žure, jer su bez etike. I ne mare za dužnost. Ali se onda opet često i pronajčešće ludo žure. [...] Od nesolidne žurbe i jurnjave za vanjskim i površnim nigda nešto solidno. Ljudi više ne vjeruju (po modernoj filozofiji!) u vezu uzroka i posljedice. Ali još uvijek ipak samo dobro drvo dobre plodove rađa. A zlo zle. Priroda se ne da prevariti. Uzalud sve naše nade u časovito. Ništa ne valja raditi u žurbi. Žurba često ne izgrađuje ništa solidno. Osim toga ona nema za se ni Božjeg blagoslova. No, reći će netko, pa moramo u kratko vrijeme sve ovo načiniti: i ovo i ovo, i ono!... Da, ali prevelika žurba nema uza se Boga, ona je vrsta bezboštva. Kao što se jabuka jede onako, kako priroda hoće, a ne gutaju se komadi, tako Bog daje i vrijeme, da se njime služimo, kako narav stvari traži. Sve treba da se odvija prema naravi, prema Božjem određenju. [...] Žurba je hereza. Kad bismo tvrdo vjerovali i bili puni Boga, nigda se ne bismo žurili. Da, i osim toga, evo Vam blagoslova vremena. Vrijeme je saveznik svake prave stvari; svaka pravedna stvar s vremenom pobjeđuje, vrijeme gradi, daje, utvrđuje, liječi, savjetuje, podupire... Često bi dostajalo samo sačekati i time je možemo se uvjeriti! – stvar riješena. Samoubojica da sačeka ne bi se u slijedećem času više ubio; nestrpljivost se zakratko stiša; vrijeme zadaje rane, vrijeme ih liječi. Zbunjen si: sačekaj, i doći će savjet...” D. ČEPULIĆ, Interviewu pisca sa samim sobom, str. 366-367.

³⁸ D. ČEPULIĆ, Mala svetica – Anne de Guigné, str. 39.

Ćepulić zapaža kako kod odraslih nedostaje upravo djetinjeg duha te tu leži najveći problem zašto u suvremenog čovjeka nema vjere. "A naprotiv mi opažamo, da kod odraslih nema danas duha djetinjega, duha onoga najčovječnijega u nama, poniznosti i spremnosti prihvaćanja istine, i zato nema u nas vjere. Jer ko nema toga duha djetinjega, nije sposoban da živi životom Milosti."³⁹

Ćepulić se kao duboki katolički vjernik uzdao u zaštitu svetaca i rado im se molio te je u svojim tekstovima nastojao da i druge potakne da im se više utječu za zagovor i pomoć. Jedna od relativno manje poznatih svetica jest Marija Terezija Ledóchowska o kojoj je Ćepulić napisao jedan tekst i njime svoje suvremenike bolje upoznao s njezinim životom. Piše kako se i kod nas mnogi utječu njezinu zagovoru te da se ona spremno i odaziva i pomaže te nastavlja: "Premnogi se na svetu groficu obraćaju u svake vrsti teškoćama, u bolestima duševnim i tjelesnim. Neka nas njen zagovor zaštiti i oslobodi od 'boga ovoga svijeta', koji je đavao, neka nas uzdrži u vjeri svete katoličke crkve, kojoj pripadamo od prvih dana našeg pokrštenja, pa iz zahvalnosti za veliki Božji dar vjere učinimo i mi nešto za njeno djelo, za njemu plemenitu i božanstvenu 'Družbu sv. Petra Klavera'"⁴⁰.

3.2. O molitvi

Tema koja je Ćepuliću bila iznimno draga jest molitva. Naime, znao je koliko je molitva važna za kršćanski život te se rado doticao ove teme. Razmišljajući i pišući o molitvi, nastojao je pružiti usmjerenje prema dubokoj i iskrenoj molitvi koja hrani duhovni život i omogućuje vjerniku da bude u trajnom kontaktu s Trojedinim Bogom. Molitva nas ujedinjuje s čitavim svijetom i svim njegovim događajima, iako tjelesno ne možemo svugdje biti prisutni. Snaga molitve jača je od svega onoga u što se suvremeni čovjek pouzdaje. Molitvom čovjek sudjeluje u izgradnji svijeta bilo u svojoj bližnjoj okolini bilo u najudaljenijim krajevima svijeta i to prema Božjim planovima jer se molitvom ujedinjuje s Bogom i njegovim planovima. O molitvi shvaćenoj na ovaj način, Ćepulić na jednom mjestu piše: "Molitvom mogu *djelovati iz svoje sobe* u

³⁹ D. ĆEPULIĆ, Mala svetica – Anne de Guigné, str. 40.

⁴⁰ Drago ĆEPULIĆ, M. T. Ledochowska, u: Duhovni život, XIII (1941.), br. 3 – 4, str. 195.

svijet – često bolje nego najagilniji agitator ili uopće čovjek akcije. Molitva se poput suvremenoga izuma *radia* dalje čuje nego li najjača vika (zato veli Spasitelj, neka ne vičemo poput pogana). Čuje se dalje negoli to obično ljudi razumiju. Ljudi Milosti shvaćaju to kao što fizičari shvaćaju nama začudno prenošenje zvučnih valova pomoću *radia*. Molitvom se dakle može sudjelovati kod svih događaja, koji se ubivaju u našoj okolini, kao što i kod onih, koji se zbivaju u najvećoj udaljenosti, u svijetu, u čitavom svijetu. Molitvom možemo surađivati kod izgradnje svjetske povjesnice prema planovima Providnosti.”⁴¹

Molitva jednog vjernika treba biti ponizna. Budući da je čovjek ohol i uznosit, te sam često ne može pronaći poniznih riječi, Čepulić ponajprije samome sebi, a onda i ostalima, kao uzor stavlja kršćanske svetce. I njihove su riječi male, nedovoljno velike, ali Čepulić smatra kako ih Božja milost preobražava u nadnaravne⁴². Osim toga, čovjekova je molitva nesavršena, ali ipak u njoj postoji nadnaravni element bez kojega ne bi ni bilo povezanosti s Bogom⁴³.

Čepulić svoje razmišljanje o molitvi ispravno utemeljuje na biblijskim tekstovima u kojima Isus govori o tome kako njegovi učenici ne smiju biti kao pogani te smatrati kako će ih mnogo riječi uslišiti, nego ističe poniznost i poslušnost samome Bogu: “Niti treba da je naša molitva učena, duhovita ili fina, ili da sadržaje mnogo rieči. Ta Spasitelj izričito reče: ‘Zna Vaš Otac, što Vam treba i bez Vaših rieči!’ Najdublja naša molitva je pasivna, jest poslušnost Duhu, koji uzdiše u nama; bez rieči je ona ili opetuje jednu, dvie rieči...rieči molbe ili ljubavi!”⁴⁴

⁴¹ Drago ČEPULIĆ, Misli i iskustva, u: Misao, (1929.), br. 2, str. 42.

⁴² “Kako je silna naša molitva! I želio bih ponizno se moliti, jer osjećam potrebu poniznosti pred Gospodom, ali ne znam naći doličnih rieči poniznosti... Priključit ću se u duhu najponiznijim riečima, što su ih svetci Bogu odaslali, riečima, koje su kao i svi čini od početka svieta blago, ríznica Crkve. A, što sve u toj nema! Ima rieči poniznosti, ima rieči poklona, ima rieči veličanja. Ali sve rieči ljudske su rieči malene... Da, da, ali te su rieči preobražene Milošću u nadnaravne. A tu su i rieči više nego čovječne, tu su rieči djela Kristova, zajedno čovječanske i božanske rieči i djela.” Drago ČEPULIĆ, Katolička crkva, u: Nedjelja, XV (1943.), br. 24, str. 2.

⁴³ “U svakoj molitvi (ma kako bila nesavršena) ima taj svrhunaravni elemenat, bez koga nema veze s Nadnaravi, s Božanstvom, u svakoj molitvi (kako veli sv. Pavao) Duh u nama kliče: ‘Otče’, i u nama stoluju Otac, Sin i Duh Sveti.” Usp. Drago ČEPULIĆ, Poslušnost duhu, u: Nedjelja, XVI (1944.), br. 20, str. 1.

⁴⁴ D. ČEPULIĆ, Poslušnost duhu, str. 2. U istom tekstu malo dalje ponovno ističe: “Treba nam dakle duh molitve i da se ne molimo ‘kao neznabošci, koji misle da

Na koncu, Ćepulić je smatrao kako molitva treba prožeti svaki dio čovjekova života te svaki događaj, ma koliko nama neznan bio, potrebno je uroniti u molitvu jer samo na taj način život postaje u potpunosti uronjen u Boga te će onda to Božansko svjetlo uvijek rasvijetljivati čovjekov život⁴⁵.

3.3. O Crkvi

Ćepulić je rado meditirao i pisao o Crkvi. S jedne strane, Ćepulić želi čitateljima približiti značenje riječi *katolička*, dok, s druge pak strane, ističe pripadnost svakog pojedinca toj sveopćoj Crkvi. *Katolička*, ispravno ističe Ćepulić, znači sveopća, univerzalna Crkva⁴⁶. Iako ove riječi mogu imati prizvuk nečeg neuglednoga, bezbojnog, ipak, Ćepulić želi opravdati sami naziv. Naime, na pitanje: zašto to ime, piše: "Tu zagonetku rješava onaj, koji duboko prodire u srdce vjere, i njemu odmah zasja u svojoj kreposti i milini ovo ponizno ime Crkve: kao da ona hoće sakriti svoju veličinu, kako čini Spasitelj i sićušnoj hostiji, kao da tim imenom hoće biti ono malo gorušičino zrno, koje se razraslo u silno stablo, na čije krošnje se kupe jata ptica nebeskih... Skromno ime, jer kao da ne će nikoga zaplašiti, nikome se nametnuti bukom, kao da hoće svakoga objeručke primiti, nikako nije izključen, svatko je dobro došao, jer je ona upravo samo 'sveobća'..."⁴⁷

Ime *katolička* ili sveopća⁴⁸, ističe nadalje ispravno Ćepulić, znači i otvorenost za svakoga, tj. za svakog čovjeka, za sve sta-

moraju sasuti pred Božanstvo bujicu rieči' i poučiti Ga poput onih sveznajućih brbljavaca, o kojima je bila rieč. Duh molitve je duh pasivnosti, poslušnosti, u kojoj priklanjamo uho Božanstvo, duh, koji je rodio svetce i mistike, duh, koji će se po dobroti Božjoj i kod nas zastalno u buduće sve više širiti, a za koji duh pledira i ova meditacija." D. ĆEPULIĆ, Poslušnost duhu, str. 2.

⁴⁵ Usp. Drago ĆEPULIĆ, Jedan sat samorazgovora. (Interview pisca sa samim sobom), u: Hrvatska revija, XV (1942.), br. 7, str. 365.

⁴⁶ "Katolička Crkva znači sveopća Crkva. A kad je sveobća, time se kaže i – jedna. Crkva, koja hoće izvršiti oporuku Spasiteljevu, zove se 'sveobća', jer to znači drugim riečima 'jedna'. Da svi budemo jedno... Za nas nema nemira, ni brige, ni tjeskobe, mi znamo od kuda i kamo. I jednog će mi dana ta Crkva zaklopiti oči, utisnuti u ruku blagoslovljenu svieću i pomazati me svetim uljem, da odputujem u vječnost, u vječnu radost." ĆEPULIĆ, Katolička crkva, str. 2.

⁴⁷ D. ĆEPULIĆ, Katolička crkva, str. 2.

⁴⁸ "Crkva si nije mogla dati imena poniznijega od onoga, koga si je dala, jer ponizno zvuči. Nije si mogla dati imena pravedniega, jer svakoga poštuje to ime. Nije si mogla dati imena punijega, jer ono doziva poniznost vječnoga blaga. Ime 'sveobća' sjeća nas toga, da se ne nameće bukom, već skromnom svojom nutarnjom

leže, osim za zlo: “u njoj ima mjesta za svakog čovjeka, za sve čudi, za sve značajeve, za sve čežnje, za sve staleže... Ona nije ni seljačka, ni gospodska.” Ne isključuje Crkva po Ćepuliću ni različite politike, ni različite rase, nego je pozvana širiti kraljevstvo Božje po cijelom svijetu i svakome čovjeku. Uz ovo, pojedinac vjernik ili katolik⁴⁹ treba biti svjestan da je on dio ovog velikog sveopćeg organizma⁵⁰. Crkva je ona koja stoji uz svakog vjernika u svim njegovim potrebama i prati ga na njegovom životom putu, padovima i uspjesima: “ona svakoga zove i želi, svakome se u srcu veseli (jer je njeno srdce Srdce Kristovo), ona se svakome prilagođuje, s veselim se veseli, a s tužnim plače (kako veli sv. Pavao).”⁵¹

Nije Ćepulić slijepi idealist kada govori o Crkvi. Naime, svjestan je da je Crkva sastavljena od ljudskog, tj. grešnog elementa te od Božanskog, tj. savršenog i poziva vjernike da se ne zaustavljaju “na ono, što nam je na ljudima možda neugodno, bolno, što na njima ima oholog, prljavog, nebožjeg”, nego radije neka svoj pogled upućuju na Isusa koji je na Posljednjoj večeri učenicima ostavio oporuku: Ut unum sint, tj. Da budu jedno⁵².

Unatoč svim grešnim i slabim elementima koji se zbog ljudske slabosti u Crkvi nalaze, ipak, Ćepulićeva je vizija Crkve optimistična, ili drugačije rečeno biblijski utemeljena, tj. utemeljuje ju na Isusovim riječima da je vrata paklena neće nikada nadvladati: “Jer katolička je Crkva ‘ono, što ne prolazi’; uza sve ljudske strane ili baš zbog sveg ljudskog, nesavršenog, naopakog, što ima u njezinim članova, zbog svih zala i loših riba u mreži njezinoj, zbog svih navala opakog duha Svijeta – ona je jača (vidi se, da je jača) od vrata paklenih. Jer Ona je Svjetlo i Svjetiljka, Žito a

veličinom, sjeća nas čitave riznice svoje kao Tielo Kristovo. Onoga, koji meditera, ovo njeno ime, izpunja neodoljivim čarom skromnosti, pravde i punine.” D. ĆEPULIĆ, *Katolička crkva*, str. 2.

⁴⁹ “Koliko je čara već u samom imenu »katolik!« Jer to ime kaže onoga, koji prihvaća vjeru »sveobću«, za sve ljude određenu, nikakvu individualističku izmišljotinu. A ujedno se u zvuku tog imena krije ljubav prema svim ljudima, poniznost, nenametljivost. Ovo ime nas uči, da smo svi braća, svi narodi da su Kristovom krvlju poškropljeni i odkupljeni, da smo svi Bogu mili, da nema nitko da se oholi i nadima, ma da i može bit razlika, pa i u vrijednosti...” Drago ĆEPULIĆ, *Vrieme divljenju*, u: *Nedjelja*, XVI (1944.), br. 9, str. 2.

⁵⁰ “A sad se sjetimo, da sva, čitava Crkva, stoji za svakim pojedincem; da smo mi tek jedno udo, jedan dielak ovog golemog, ovog sveopćeg organizma.” D. ĆEPULIĆ, *Katolička crkva*, str. 2.

⁵¹ D. ĆEPULIĆ, *Katolička crkva*, str. 2.

⁵² Usp. D. ĆEPULIĆ, *Katolička crkva*, str. 2.

ne kukolj, Kvasac, Sakriveno Blago, Biser, zbog kojega treba sve prodati, da se kupi, Ribarska Mreža, Vinograd, Ugaoni Kamen, Uska Vrata, Voda Života, o kojoj Krist govori Samaritanki, Vrata ('Ja sam Vrata', Ivan X, 9) Loza, Hrana, Jelo i Piće, Sol Svijeta, Gozba..."⁵³ Stavljajući u odnos Kristovu Crkvu i svijet te gledanjem "njegove ludosti i njegove prolaznosti", sve se više vidi kako samo postojanje Crkve kroz povijest, njezino uvijek isto, čisto, sigurno i istinito učenje, dokaz su prema Čepuliću njezina Božanskog poslanja⁵⁴. Crkva je istina te Europa počiva na temeljima kršćanstva, a što ateizam hoće dokinuti⁵⁵.

Na koncu, na čelu Crkve nalazi se "vječna dinastija papinska". Ona je prema Čepuliću jedina dinastija u svijetu koja ne propada⁵⁶. Katolik treba biti poslušan i odan papi jer je on za Čepulića vidljivi Krist⁵⁷.

3.4. O vjeri

U svojim vjerskim tekstovima Čepulić je rado pisao o odnosu razuma i vjere, tj. odbacivao je, s jedne strane, racionalističku vjeru, ali također, s druge strane, odbacivao je i potpuno isključivanje razuma. U središtu kršćanske vjere stoji Uskrs i upravo vjera u uskrsnuće kao pobjeda nad smrću razlikuje kršćansku vjeru od nirvane, tj. filozofije budizma prema kojem

⁵³ Drago ČEPULIĆ, Ave verum corpus Christi...bere passum immplatum, u: Katolički list, LXXIV (1923.), br. 33, str. 390.

⁵⁴ Usp. Drago ČEPULIĆ, Vrieme divljenju, u: Nedjelja, XVI (1944.), br. 9, str. 2.

⁵⁵ "Ali istina mora da postoji, jer drugačije ne može da bude. To je istina – Crkva. Pa kad je danas savremeni čovjek izgubljen, i predan na mučila svim slučajnostima života, a treba mu ideal; kad čovjek ipak znade, da istina jest, i stalno mu savjest kaže, da se u svojem djelovanju imade da na istinu upre – zar onda nije očito savremena moja tema, koja ima da vam predoči, kakove rezerve snage i značaja, odgoja i savjesti, ideala i načela može da dađe našoj dragoj hrvatskoj mladeži kongregacija. Ali još savremenija je moja tema. Istina je Crkva. No na svim linijama privatnog i javnog života hoće da se nametne ono najveće zlo, koje može snaći narode, najveće i kome ravna nema, bezboštvo. Sva evropska civilizacija djelo je kršćanstva. Ne samo naša nauka i njen napredak, svi oblici privatnog života, pa i sve forme uglađenosti, sve socijalne ustanove, obitelji, skrb za bolesnike i slabe, sve, sva Evropa počiva na kršćanskim temeljima. Ali ih nažalost »sverazorna« misao u svim oblicima i u obliku ateizma potkapa i trese njima." Drago ČEPULIĆ, Odgojna vrijednost Marijine kongregacije, u: Katolički list, LXXIV (1923.), br. 16, str. 186.

⁵⁶ Usp. D. ČEPULIĆ, Vrieme divljenju, str. 1.

⁵⁷ Usp. D. ČEPULIĆ, Papin čovjek. U spomen dra Ivana Merza, str. 2.

čovjeka čeka ništavilo⁵⁸. Vjera je Božji dar, ali ona se mora i izgrađivati. Ispravno primjećuje Čepulić kada kaže kako je vjera “svrhunaravni dar, i ma koliko mi bili naravnim putem, razlozima, životom, primjerima ponukani na prihvat vjere, svrhunaravna vjera, koja nas jedina može ponesti na svrhunaravno tlo, može dolaziti samo od Boga”⁵⁹.

Iako je vjera Božji dar, nju je potrebno inteligentno izgrađivati. Vjera, dakle, ne isključuje razum⁶⁰, nego se s njime služi, ali do određene granice. Ona ne smije biti “ograđena razumom”, jer je racionalizam prema Čepuliću stav koji vrijeđa samoga Boga jer se Bog ne može u potpunosti shvatiti ni razumom obuhvatiti⁶¹. U vjeri je potrebno radije biti ponizan i priznati kako mnogo toga ne možemo shvatiti što nam vjera predlaže za vjerovanje nego se oholo pouzdati u razum i smatrati ga neograničenim i jedinim mjerodavnim za shvaćanje istine. Međutim, Čepulić ne zagovara odbacivanje razuma kao takvoga. Naime, razum “ima i tlo, na kom nas on istinito vodi i kaže nam mnogo”, ali istovremeno ima još toga što se nalazi iznad razuma, a što čovjek može saznati⁶².

Za Čepulića je vjera nerazdvojiva od čovjeka. “Kad se govori međutim o čovjeku, mi smatramo, da je za čovjeka vjera tako nešto bitno, tako nerazdruživo od njegova bića, da je nakazno reći ‘čovjek’ a da ne pomišljaš zajedno na biće, kome najmetafizičkiju ali i najstvarniju podlogu čini vjerski osjećaj, veza s Bogom.”⁶³ Kada Čepulić govori o čovjeku vjerniku, misli na kršćanina, a kršćani, kako Čepulić ispravno ističe, vjeruju u Oca i Sina i Duha Svetoga. Ipak, ta vjera nije uvijek tako sigurna te se čovjek vjernik u vjeri katkad i koleba. Čini mu se da se Bog od

⁵⁸ Usp. Drago ČEPULIĆ, *Križni put i Uzkršnuće*, u: *Nedjelja*, XVI (1944.), br. 11/12, str. 10.

⁵⁹ Drago ČEPULIĆ, *Protiv racionalizma*, u: *Nedjelja*, XVI (1944.), br. 29, str. 3.

⁶⁰ “Inteligentan kršćanin znade dakle, mjesto razumu, ali znade i mjesto za ‘ludost križa’.” D. ČEPULIĆ, *Protiv racionalizma*, str. 3.

⁶¹ “Tu se traži prava vjera, ne racionalistička vjera, t. j. vjera, koja vjeruje ono, što smo mi odmjerili, nego vjera srdačna, koja ne vidi, a koja se pouzdaje, koja vjeruje u Ljubav, koje nismo vredni, a koja će ipak našu nogu i nad ponorom osigurati, vjera, koja se možda sjeća, da je već i koje brdo prenesla, da je i iz najveće tame izišla na neočekivano obzorje Božanskog Sunca...” ČEPULIĆ, *Protiv racionalizma*, str. 3.

⁶² Usp. D. ČEPULIĆ, *Protiv racionalizma*, str. 3.

⁶³ Drago ČEPULIĆ, *Priroda, milost i protumilost*, u: *Nedjelja*, XVI (1944.), br. 16, str. 4.

njega udaljio, teret se čini preteškim te se javlja sumnja u providnost i ima osjećaj da je Bog na njega zaboravio. Ćepulić kao čovjek vjere smatra kako se to nama samo tako čini te da je Bogu sve to itekako očito i jasno⁶⁴ pa da je prava vjera u biti uvijek, tj. u svakoj životnoj situaciji moći reći vjerujem⁶⁵.

3.5. O križu

Još jedna važna vjerska tema s kojom se Ćepulić u svojim tekstovima bavi jest Kristov križ. Za Ćepulića "križ je simbol života" te se nalazi po kućama, na zidovima, po raskršćima, na oltarima⁶⁶ te je u njemu najveća mudrost⁶⁷. Nadalje, on, s jedne strane, brani i povijesnost Kristova križa i samog Uskrsnuća, dok, s druge strane, smatra ih i simbolima. Odbacuje modernističku misao prema kojoj su križ i Uskrs samo simboli bez povijesnog značenja, nego ove povijesne činjenice drži iznimno važnima za vjeru. "Krist je na križu doista umr'o i on je doista iz groba ustao. Tako se je to zbililo, i iz tih činjenica mi vučemo plodove: tu se ne radi o prostim simbolima moralnog života. Ali su te činjenice i znakovi za naš život, simboli, koje moramo vazda držati pred očima, da život pravo živimo. Krist nije umr'o poput jednostavnog filozofa u krevetu, on nije poput kakova proroka u krugu učenika i rodbine svietu u času smrti rekao zadnji »zbogom!«, on nije poput Sokrata podučavajući o bezsmrtnosti popio namijenjenu mu čašu otrova. Dignut je visoko na drvo. Na križ. Najsrमतnija kazna bijaše tada drvo križa. To se drvo

⁶⁴ "Tek nam se čini, da se Bog sakrio, da ne zna za svaku pojedinu sitnicu naše biede, da ne zna za svaki atom naše duševnosti, da mu nisu ko na dlanu očiti svi kromosomi i geni našega bića. No, on zna za svu tu prašinicu, naše duše, iz koje niču razpoloženje, čini, dani, godine... On zna i prati svaku našu sekundu." Drago ĆEPULIĆ, Vjerujem, u: Nedjelja, XVI (1944.), br. 18, str. 1.

⁶⁵ Usp. D. ĆEPULIĆ, Vjerujem, str. 1. "Zato treba da je na našim ustima svagda rieč: vjerujem; i bilo što se zbililo, On nas ne će ostaviti, k Njemu vazda moramo imati pristupa. Sve može doći; da nas Bog ostavi, to ne može doći. I zdrav i bolestan, i veseo i tužan, i griešan i očišćen, i bogat i bez sredstava, i ugledan i preziran, i razuman i nesmotren, i sređen i srušenih živaca... bilo kako mu drago, ništa me od Njega ne može i ne smije razstaviti. Ja ću bilo kako izplivati, u vjeri pobiediti. O, kad bismo mogli u svakom trenu života, pa bilo što oko nas i s nama, reći veliku svetačku rieč: vjerujem! [...] Prava vjera bilo bi reći: pa bilo što, vjerujem; vjerujem; i zadnja rieč mi je: vjerujem... u svakom trenu vjerujem..." D. ĆEPULIĆ, Vjerujem, str. 2.

⁶⁶ Usp. Drago ĆEPULIĆ, Vjerujem, str. 2.

⁶⁷ Usp. Drago ĆEPULIĆ, Zloporaba duše, u: Nedjelja, XVI (1944.) br. 23, str. 4.

dobro vidi, uzdiže se, od zemlje se tu na njemu krile, šire ljudske ruke... Muka, strpljenje, nadzemaljsko, sramota, duševna snaga, junačstvo uvjerenja, blagoslov: kao da to sve govore ove ruke. Krist je poviestno umr'o. Ali on je umr'o kao Spasitelj sviju ljudi onako, kako je za vizuelnog čovjeka – jer čovjek je prosječno vizuelan – najnapadnije: trebalo je da bude simbol svima pristupačan, osobito, upadno i brzo pristupačan.”⁶⁸

Samo onaj kršćanin koji svoj pogled upire u križ, može u ovom svijetu pobijediti i zadobiti život vječni. Onaj tko gleda u križ u njemu ima “znak orientacije”, “odmah nestaje zabune na stazi”. Moderni kršćani su oni koji su previše suobličeni mudrosti ovoga svijeta, tj. “jer je lud od one svjetske ludosti” te ne vide da je u ‘ludosti križa’ čovjekova jedina sreća⁶⁹. Potrebno je vjerovati u križ koji je bio zaboden “usred Zemlje”. Na njemu je Krist umro te je “sam sebe iz groba digao, makar da je već i umr'o”. Kršćanin je u svom životu na križnom putu te unatoč mnogobrojnim padovima i sustajanjima, potrebno je hrabro nastaviti sve do Golgote gdje ga, unatoč smrti, čeka pobjeda⁷⁰.

3.6. O protestantima

Čepulić se u nekim svojim razmišljanjima dotaknuo i protestantima. Ovdje se vidi da je dobro poznao katoličku teologiju i stav Katoličke Crkve prema Lutheru i protestantima. Naime, ovi su tekstovi napisani i objavljeni prije Drugoga vatikanskog sabora na kome je Katolička Crkva iz temelja promijenila svoj stav

⁶⁸ Drago ČEPULIĆ, Križni put i Uzkršnuće, u: Nedjelja, XVI (1944.), br. 11/12, str. 10.

⁶⁹ Usp. D. ČEPULIĆ, Križni put i Uzkršnuće, str. 10. “Varaš se, sviete, varaš se ljuto, kad misliš, da smo mi, čije se rieči »Vjerujem u križ!« čine tebi lude i bez smisla, neprakrične i zatorne, varaš se, kad misliš, da si na dobitku ti, a – mi jadnici, mi smo na gubitku. Izgubili smo eto mnoga svjetska veselja, izgubili one slasti grieha; koliki tečni zalogaji Mamona i Bluda, Vlasti i Oholosti prodoše mimo nas, gledajući nas, kako nam se na jeziku pravi slina od apetita: kako ti to umuješ. Ali na gubitku si ti, sviete, jer život vječni – taj pripada nama. Naša je pobjeda, naš je Bog; tu se ništa ne da mienjati, izkrivljivati, izpremiešati... Naša je pobjeda, naše će biti veselje, naš užitak, naša slava. Nije Bog prazna rieč, ne, nego Biće Najstvarnije; ne radi se o pričama, nego se radi o posve stvarnim računima. I ti, đavole, što te svijet toliko danas znade, što toliko na tebi danas gradi (služi tebi, jer sviestno kune, sviestno izopačuje, sviestno mrzi, sviestno grabi, sviestno laž obožava), i ti, đavole, ti znaš, zašto ih zakuđuješ te se drže pobjednicima. Vi se dakle držite pobjednicima, ali će ipak pobjeda doći samo onima, koji su obišli postaje Križnoga puta.” D. ČEPULIĆ, Križni put i Uzkršnuće, str. 10.

⁷⁰ Usp. D. ČEPULIĆ, Križni put i Uzkršnuće, str. 10.

prema samom ekumenskom pokretu i svoj stav prema odijeljenoj braći kršćanima. Stoga, ne čudi da je Ćepulić, a koji je uvijek nastojao slijediti dogmatsko učenje Katoličke Crkve, preuzeo pretkoncilski stav podcjenjivanja protestanata koji je, uostalom, bio široko rasprostranjen u katoličkom svijetu. Ipak, ovaj je pretkoncilski stav Drugim vatikanskim saborom i postkoncilskim učenjem odbačen te je zamijenjen duhom međusobnog poštovanja, tolerancije i zajedničkog ispitivanja prošlosti te rješavanjem nagomilanih teoloških i ostalih problema i pitanja.

Nastanak suvremene poganske Europe Ćepulić vidi u novome vijeku, a započelo je “neopazice onim kljaštrenjem jedine prave vjere, katoličke, kljaštrenjem, kome je začetnik Martin Luther” te je upravo zbog toga potrebno da katolički pomladak “dobro pozna dogmatske i filozofske temelje naše vjere” kako bi se u suvremenom boju između “nove, pomlađene kršćanske Evrope” te “poganske Evrope” mogao dobro postaviti⁷¹. Nadalje, Ćepulić ističe kako “Protestantizam zabacuje istinu, da sam Isus Krist dolazi u sv. Euharistiji u naše duše”. Moderno čovječanstvo koje udaljuje Boga iz svijeta svoj početak ima u Lutheru te je “protestantizam djelo sačinjeno od ruke čovjekove, bez ljepote i tajne, prepustio čovjeka svijetu, bez one hrane, koju nam je Krist dao, da tko od nje jede, ne umre nego živi do vijeka”⁷².

Očito je iz ovih Ćepulićevih riječi kako bi se ekumenizam sastojao u povratku odijeljenih kršćana u krilo jedine i prave Katoličke Crkve te da su modernističke zablude i sekularizacija plod reformacije. Zaključno možemo reći kako su ove riječi u potpunom skladu s tadašnjim općim stavom u Katoličkoj Crkvi te da

⁷¹ Usp. D. ĆEPULIĆ, *Odgojna vrijednost Marijine kongregacije*, str. 186.

⁷² D. ĆEPULIĆ, *Odgojna vrijednost Marijine kongregacije*, str. 186. “Ali iz toga se vidi, da valja ujedno priznati Božanstvo Kristovo i Riječ Njegovu. Reformacija je na početku novog vijeka stala svakojako kljaštriti veliku katoličku baštinu prijašnjih stoljeća. I napokon nije više Krist Bog, kao što se on ne daje nama za hranu u pričesti. Ali Krist je Bog, i »hljeb života«. [...] I tako se Krist daje u pričesti nama za hranu. I u misi on se žrtvuje kao nekrvna žrtva novoga zavjeta. S duhom reformacije u novom vijeku započelo se doba kljaštrenja prave vjere, ljudskog procjeđivanja Riječi Božje, i vjera ostade bez ljepote i tajne, i napokon je nestaje iz srdaca, dok je napokon racionalizam vjerovanja i individualizmom oholije ne otjeraše u zaprečak milostinje, koju će joj pružiti odsele koji osamljeni ženski uzdah ili koja zapuštena i ojađena duša, uostalom do bolje zgrade... Kolike li ironije! Ali katolička Crkva, baštinica Kristove nauke, živi i napreduje u Kristovom duhu. [...] Budimo si dakle svijesni, da je Euharistija temelj i središte, hrana i žarište, oslon i sadržaj naše vjere. Zato Euharističkoga Krista slavi sav katolički svijet u potonje vrijeme na posebnim euharistijskim kongresima.” D. ĆEPULIĆ, *Ave verum corpus Christi*, str. 389.

se Čepulićeve riječi u tom duhu trebaju i shvatiti i da je nakon Drugoga vatikanskog sabora nastupilo jedno novo vrijeme za sami ekumenski pokret i međusobno poštovanje i upoznavanje razjedinjenih Kristovih učenika.

ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA

U ovom smo radu prikazali samo najvažnije vjerske teme ili bolje rečeno, one teme kojima je Čepulić dao najviše prostora u svojim tekstovima. Postoje i druge vjerske teme poput Marije, euharistije, i sl. u kojima Čepulić u biti iznosi katoličko učenje o njima nastojeći probuditi uspavale kršćane svoga vremena na zauzetiji vjerski život. Smatramo kako su teme kojih smo se mi dotaknuli sasvim dovoljne da vidimo kojim smjerom ide njegovo vjersko promišljanje: čvrsto katoličko učenje, odbacivanje modernizma, protestantizma, kritiziranje svećenika koji su svoj duhovni poziv zamijenili bavljenjem politikom⁷³, i sl. Dakle, jedna jasna linija čistoga katoličkog učenja i poziv na što vjernije nasljedovanje.

Za Čepulića živjeti kršćansku vjeru znači u biti držati živom Europu i europsku kulturu⁷⁴ te je zbog toga od presudne važnosti da kršćani zauzeto žive svoju vjeru. Suvremenom razgrađivanju europske kršćanske kulture treba se odlučno suprotstaviti i to katoličkim odgojem kako se vjera ne bi ugasila ili u potpunosti

⁷³ "Svećenici odlaze u politiku, ostavljaju svoj posao i prljaju se dnevnim poslovima, sumnjivim i koji ih se ne tiču (kako to odlično izvodi jedan svećenik u Nedjelji od 11. lipnja o. g.)". [...] "A svećenici (pa i laici) treba da pamte, da nije dosta kao pastir pasti samo sebe. "Teško pastirima Izraelovim, koji su pasli sami sebe." govori prorok Ezekiel. Ne valja ostavljati najsvetiji i jedini potrební posao oko kraljevstva Božjega zbog politike i dvojbenih poslova dana [...]." D. ČEPULIĆ, Zloporaba duše, str. 4. "Koliko se danas trude razne ideologije, koliko se troši znoja, rieči, papira, hoda, muke, da boli i krvi, da se proturaju u svijet lažne parole?! Tako su revni, neumorni, fanatični komunistički proroci, mlado i staro, oni neuki iz mase, i oni najnaobraženiji? Neka se malo sad zapitaju mnogi svećenici, koliko truda, u razmjeru s ovim trudom, uložiše u rad za kraljevstvo Božje??? Ne; neki radije politiziraju! A ovdje bi bilo na mjestu malo racionalizma, to jest: svakome od njih moralo bi biti jasno (i ni malo začudno), da komunizam žanje... Žanje, jer je sijao. Ne bih htio odviše očito govoriti (onoj promičbi valja se diviti), radije pozivam na izpiti savjesti. I svećenici i laici dužni su pregnuti, a svećeničku službu vršiti ne znači pašovati, nego onaj, koji je prvi, neka se učini kao zadnji i sluga svima zbog kraljevstva nebeskoga, kako htjede i hoće Isus Krist." ČEPULIĆ, Protiv racionalizma, str. 3.

⁷⁴ "Ili da rečem slično kako reče nedavno u Parizu ruski pisac Mereškovski: ako Krista ne bude, ne će biti Evrope." D. ČEPULIĆ, Odgojna vrijednost Marijine kongregacije, str. 186.

racionalizirala. Budući da Ćepulić katoličkoj vjeri daje tako iznimno važno mjesto za očuvanje europskog društva, onda nije niti čudno što tako puno inzistira na tome da se kršćani ponovno probude i zauzetije zažive vjeru kako bi se očuvao vjerski identitet Europe u cjelini.

Na koncu, potrebno je još jednom istaknuti kako Ćepulić nije bio svećenik, ali je svojim tekstovima doista nastojao probuditi i potaknuti ljude svoga vremena. Tekstovi koje objavljivao u dnevnim i tjednim novinama bile su kao propovijedi koje su naviještale Božju Riječ širokim vjerskim masama. Koristio se prostorom koji mu je bio na raspolaganju kako bi bio navjestitelj Kraljevstva Božjega u ovome svijetu. Dobro je procjenjivao stanje društva u kojem je živio i nudio mu rješenja za izlazak iz mraka i krize, a to je rješenje, za Ćepulića, u biti Isus Krist i njegovo učenje koje kršćani u suvremenom svijetu trebaju živjeti. Ćepulić je bio uvjeren kako "Nema straha u vjeri, nema granica u smjelosti, nema nemogućnosti u pouzdanju"⁷⁵. To u što je bio uvjeren nastojao je prenijeti i na nove naraštaje. Stoga, njegovi vjerski tekstovi mogu poslužiti kao meditacije i današnjem čovjeku vjerniku jer se u njima nalazi briljantna prosudba vremena koje nije puno drugačije od našega doba, te detektiranjem problema i ponuđenim odgovorima može donekle pomoći da i današnji čovjek dublje i iskrenije živi kršćansku vjeru, a koja je onda kvasac za suvremeno društvo.

RELIGIOUS THEMES IN THE TEXTS OF DRAGO ĆEPULIĆ

Summary

This work is divided into three parts. In the first part the author presents a short biography of Drago Ćepulić and lists his most important works. The second part discusses the major characteristics of Ćepulić's creativity as a whole in order to give an approximate insight into his work. The third part, and also the main part of the work, is talking about religious themes in the author's texts. The author presents a number of important religious issues to be dealt with for the author's life: the saints as role models, in a special way Ivan Merz, about prayer, about the

⁷⁵ D. ĆEPULIĆ, *Protiv racionalizma*, str. 3.

Church, about faith, about the cross and the Protestants. From the religious theme it is obvious that Ćepulić is firmly standing on the position of Catholic teaching, at the same time rejecting Protestantism and asking for the future generations to be raised in Catholic religion. He considered the Catholic faith extremely important for the preservation of European culture as a whole. His texts were published in the daily and weekly newspapers and thus Ćepulić could reach a large number of readers. In his religious texts one cannot find exaggeration, religious sentimentalism or heresy, but they are measured and extremely stimulating and instructive for the readers.

Key words: *Drago Ćepulić, religious themes, the Church, the Eucharist, the Cross.*